

En sammanfattning av rapporten:

Nationella minoriteter och minoritetsspråk

Minoritetspolitikens utveckling 2025

Förord

Rapporten i sin helhet är en samlad redovisning av minoritetspolitikens utveckling 2025. Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget hade under perioden 2010–2025 regeringens uppdrag att redovisa minoritetspolitikens uppföljning. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tog över Länsstyrelsen Stockholms uppdrag 1 januari 2026. Rapporten har därför påbörjats av Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget, och slutförts av MUCF och Sametinget.

År 2025 markerade att det var 25 år sedan Sverige erkände judar, romer, samer sverigefinnar och tornedalingar som nationella minoriteter, och finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska som nationella minoritetsspråk. Under de gångna 25 åren har flera positiva steg tagits för att stärka nationella minoriteters rättigheter. Men årets uppföljning visar att det kvarstår betydande brister i hur rättigheterna tillgodoses i praktiken. Många enskilda som identifierar sig som nationell minoritet lever fortfarande i en vardag som präglas av rasism och diskriminering, och utsattheten har i flera avseenden ökat. Det är positivt att myndigheter i högre grad erbjuder nationella minoriteter delaktighet, men minoriteterna upplever i många fall att de fortfarande inte har reellt inflytande i de frågor som är viktigast. Nationella minoriteters förutsättningar att stärka sin egenmakt och bidra till minoritetspolitikens utveckling begränsas av att den offentliga finansieringen har minskat. Tillgången till utbildning på nationella minoritetsspråk är fortfarande otillräcklig och strukturella hinder behöver åtgärdas för att individer ska ha möjlighet att lära sig och utveckla sitt språk från förskola till universitet.

Regeringens avsikt med att flytta Länsstyrelsen Stockholms minoritetspolitiska uppdrag till MUCF är att stärka efterlevnaden av nationella minoriteters rättigheter. Vi ser att överflytten ger möjlighet att stärka arbetet, men det krävs också andra åtgärder. I årets rapport väljer vi att lyfta fram ett antal rekommendationer som återkommande har lämnats av uppföljningsmyndigheterna och andra granskande instanser. Vi ser att det är angeläget att styrningen blir mer strategisk och långsiktig och att det införs tillsyn för att skyldighetsbärarna ska leva upp till lagstiftningen. För att stärka nationella minoriteters egenmakt krävs utökad finansiering och mer träffsäkra statsbidrag. Skyddet mot diskriminering behöver utvidgas så att språk införs som diskrimineringsgrund och diskrimineringslagen omfattar all offentlig verksamhet.

Vi vill rikta ett varmt tack till de representanter för judiska, romska, sverigefinska och tornedalska organisationer samt till Sametingets språknämnd, som har bidragit med värdefulla synpunkter och förslag under rapportskrivandet.

Stockholm och Giron den 31 mars 2026

Magnus Jägerskog, Generaldirektör,
Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor

Lars-Ove Sjajn
Kanslichef, Sametinget

Sammanfattning

Rapporten i sin helhet redovisar minoritetspolitikens utveckling 2025. Rapporten belyser särskilt nationella myndigheters och länsstyrelser tillämpning av minoritetslagen och nationella minoriteters erfarenheter av möjligheten till inflytande. Här följer en sammanfattning av rapporten och en sammanfattande analys med rekommendationer till regeringen.

Minoritetspolitikens styrning

Myndigheternas förutsättningar för det minoritetspolitiska arbetet påverkas i hög grad av regeringens styrning. Uppföljningsmyndigheterna har återkommande pekat på behovet av en tydligare och mer långsiktig statlig styrning för att nationella minoriteters rättigheter ska tillgodoses. Nationella minoriteter framhåller att avsaknaden av en tydlig politisk riktning utgör ett allvarligt hinder för att nå minoritetspolitiken mål.

Sju myndigheter¹ har instruktionsenliga uppdrag kopplat till minoritetspolitiken. I övrigt styrs politiken genom särskilda uppdrag eller uppdrag i regleringsbrev.

Sedan 2010 har över 400 uppdrag beslutats och genomförts och de många korta uppdragen har lett till en fragmentering. Det saknas en övergripande bild av hur det minoritetspolitiska målet ska uppnås och hur olika myndigheters verksamhet ska samspela för att gemensamt bidra till måluppfyllelsen. Styrningens kortsiktighet har också inneburit att de finansiella medel som avsatts inte kunnat användas effektivt.² Samtidigt framför flera myndigheter att det är viktigt att fortsatt få uppdrag, eftersom minoritetsfrågorna annars prioriteras ner inom myndigheten. Det är också centralt att uppdragen får tillräcklig finansiering och har redovisningskrav. Avsaknaden av redovisningskrav för minoritetspolitiken i länsstyrelsernas regleringsbrev 2025 har inneburit att länsstyrelsernas arbete har avtagit och att stödet till kommunerna har minskat.

Nationella myndigheter anser att den viktigaste åtgärden för att stärka deras förutsättningar att genomföra minoritetspolitiken är att politikområdet i högre grad samlas ihop, med prioriterade åtgärder och samordnade uppdrag. För att uppnå detta föreslår vi att regeringen utser strategiska myndigheter som får instruktionsenliga uppdrag att ha ett samlat ansvar för nationella minoriteters rättigheter inom myndighetens verksamhetsområde. Uppdragen ska innefatta redovisningskrav och ha öronmärkt finansiering. Även uppföljningsmyndigheterna behöver långsiktig finansiering för att kunna genomföra sina uppdrag på ett ändamålsenligt sätt.

Vi konstaterar också att politiska signaler har betydelse. Både myndigheter och nationella minoriteter beskriver att området inte prioriteras av regeringen. Som tydliga exempel på detta påtalar nationella minoriteter att regeringen inte gått vidare med de åtgärdsförslag som lämnats under de senaste åren och att Regeringskansliet brister i sina processer för inflytande och delaktighet. Uppföljningsmyndigheterna konstaterar att det under 2025 också förekommit att offentliga utredningar har ett narrativ som

¹ Forum för levande historia, Institutet för språk och folkminne, Kulturrådet, Sameskolstyrelsen, Sametinget, Skolverket och Universitets- och högskolerådet. I tillägg till dessa regleras Kungliga bibliotekets verksamhet av Bibliotekslag (2013:801), som har direkta skrivningar om nationella minoriteter.

² Riksrevisionen, "Nationella minoritetsspråk – kortsiktiga och otillräckliga statliga insatser" (2025).

underminerar minoritetspolitiken. Regeringen har vidare under 2025 sänkt ett flertal statsbidrag³ som är riktade till nationella minoriteter, vilket har haft negativa konsekvenser i förhållande till både nationella minoriteters och kommuners möjligheter att bidra till genomförandet av minoritetspolitiken.

Diskriminering och utsatthet

Antalet anmälda fall av diskriminering av judar, samer, sverigefinnar och tornedalingar har över tid varit få. Antalet anmälningar om diskriminering av romer har varit högre och legat på 35–55 anmälningar per år sedan 2005. Endast ett fåtal av anmälningarna har lett till förlikning eller domar. Även antalet anmälda hatbrott mot nationella minoriteter är få, men hatbrottsstatistiken visar att antalet anmälda antisemitiska hatbrott ökade från 111 till 217 mellan 2022 och 2024. Uppklarningsgraden är låg. Av alla anmälningar där Brå identifierat ett hatbrottsmotiv under 2022 hade 5 procent personupplärats 31 maj 2025. Strax över häften lades ned utan att en utredning inletts och 43 procent lades ner efter utredning.⁴

Upplevd diskriminering och utsatthet för rasism står i kontrast till anmälningarna. I samband med Sveriges rapportering till FN:s rasdiskrimineringskommitté har ett antal rapporter tagits fram som samtliga visar på att rasismen i Sverige har ökat sedan förra granskningen 2018.⁵ Bilden delas av nationella minoriteter. För att stärka myndigheters arbete mot diskriminering av nationella minoriteter krävs en större samverkan med nationella minoriteter för att ta vara på deras erfarenheter och perspektiv på hur diskriminering och rasism tar sig uttryck. Det gäller även i myndigheternas arbete med bemötande, där det idag till stor del tycks saknas insatser som utgår ifrån hur diskriminering tar sig uttryck mot respektive nationell minoritet. Det är också centralt att samtliga nationella minoriteter inkluderas i åtgärder som genomförs inom ramen för handlingsplanen mot rasism och hatbrott.

Myndigheters arbete mot diskriminering, rasism och hatbrott har sedan 2020 framför allt fokuserat på kunskapshöjande insatser. Effekten av dessa har inte utvärderats, men många av de kunskapshöjande insatser som redovisades av staten till FN:s rasdiskrimineringskommitté 2023 har inte lett till konkreta åtgärder. Även uppdrag som genomförs inom ramen för den nationella handlingsplanen mot rasism och hatbrott som antogs 2024 fokuserar främst på att höja kunskap eller ta fram kunskapsunderlag.

För att nationella minoriteters rättighet till icke-diskriminering ska respekteras krävs mer än kunskapshöjande insatser. Regeringen bör skyndsamt gå vidare med att införa språk som en självständig diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen och utvidga diskrimineringslagen så att skyddet mot diskriminering blir heltäckande. Även statens hantering av Sannings- och försoningskommissioner behöver stärkas. Regeringens tillsättande av sannings- och försoningskommissioner är ett åtagande som går bortom kommissionens slutbetänkande. En bristfällig hantering av sannings- och försoningsprocesser kan i sig ge upphov till en upplevelse av

³ Statsbidrag enligt: SFS 2009:1299 "Förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk"; SFS 2009:1299 "Förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk"; SFS 2022:259 "Förordning om statsbidrag till kommuner för att främja romsk inkludering".

⁴ Brottsförebyggande rådet, "Polisanmälda hatbrott 2024 En sammanställning av anmälningar som hatbrottsmarkerats av polisen och där Brå har identifierat ett hatbrott" (2025).

⁵ Se bland annat Civil rights defenders, "submission for the committee on the elimination of racial discrimination's review of sweden during its 116th session, 17 november – 5 december 2025", (2025); Diskrimineringsombudsmannen, "Report to the UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination", (2025) Institutet för mänskliga rättigheter, "Kompletterande information till FN:s rasdiskrimineringskommitté Inför behandlingen av Sveriges 24:e och 25:e periodiska rapport", (2025).

fortsatt diskriminering och marginalisering. Vi rekommenderar därför att regeringen tar ansvar för att genomföra sanningskommissionernas förslag, i samarbete med berörd minoritet, samt tillsätter en oberoende mekanism för att stödja och övervaka rekommendationernas genomförande.

Inflytande och delaktighet

Ungefär hälften av nationella myndigheter och länsstyrelser har information om nationella minoriteters rättigheter och det allmännas ansvar på webben. Nationella minoriteter framhåller att den information som finns är svår att hitta och efterfrågar ett mer proaktivt informationsarbete. Både länsstyrelser och nationella myndigheter informerar främst på svenska. Referensgruppen för uppföljningen framför att även om det inte är ett lagkrav att informera på nationella minoritetsspråk så borde det vara en självklarhet om det allmänna vill värna språkens överlevnad. Att språken används i offentliga sammanhang har ett starkt symbolvärde.

Nationella myndigheters arbete med inflytande och delaktighet tycks i vissa avseenden ha stärkts jämfört med 2023. En större andel anger att de har identifierat inom vilka områden nationella minoriteter ska ges inflytande, nästan samtliga anger att de har genomfört insatser för inflytande, och det är också en större andel som anger att nationella minoriteters inflytande har påverkat beslut eller verksamhet. Samtidigt anger myndigheterna att enbart hälften av insatserna för inflytande leder till påverkan på beslut. Endast ett fåtal av nationella myndigheter och länsstyrelser har genomfört konsultation i frågor som rör det samiska folket. Nationella minoriteter upplever fortsatt att insatser för inflytande ofta är av symbolisk karaktär och att det finns stora variationer i hur väl insatser för inflytande fungerar. I flera fall tycks nationella minoriteter få rollen som faktagranskare, snarare än som dialogpartner, framför allt i genomförandet av kunskapshöjande uppdrag.

De strukturella hinder mot inflytande som tidigare identifierats kvarstår till stor del. Myndigheterna beskriver svårigheter att få representativt deltagande och att myndigheterna inte kunnat tillgodose nationella minoriteters önskemål om inflytande. Nationella minoriteter anser att inflytandet hämmas av att samråd är otydliga både vad gäller syfte och återkoppling, att nationella minoriteter bjuds in sent i processen, och att möten ofta handlar om att dela information. Möjligheten att påverka beslut och verksamhet är större inom ramen för uppdrag med direkt koppling till nationella minoriteter och inom kultursektorn. När det gäller exempelvis markfrågor och utbildning tyder uppföljningen på att minoriteternas inflytande ofta får stå tillbaka för andra intressen. Eftersom nationella minoriteters rättighet till inflytande inte alltid tillgodoses av förvaltningsmyndigheter behövs tillsyn och sanktioner för att skyldighetsbärarna ska leva upp till minoritetslagens krav på inflytande.

Nationella minoriteter behöver också bättre förutsättningar för att stärka sin egenmakt. Ett långsiktigt statsbidrag är avgörande för att nationella minoriteter ska ha möjlighet att organisera sig, bedriva verksamhet och påverka beslut. Nivåerna på statsbidraget för nationella minoriteter enligt förordning (2005:765), och statsbidrag för samiska organisationer enligt förordning (2024:147) är idag otillräckliga. Flera organisationer beskriver att den ansträngda ekonomin har begränsat deras möjlighet att verka. Trots initiativ till att bredda finansieringsbasen har organisationerna tvingats prioritera bort aktiviteter som bedöms vara viktiga att genomföra. Det finns också ett behov av en genomgång av förordningen om statsbidrag för nationella minoriteter. Skrivningar kring bidragets syfte, bidragsformer, definitioner och förutsättningar för bidrag behöver ses över. För att öka utkrävarheten av minoritetsrättigheter föreslår vi också att regeringen skapar en processfond där enskilda eller organisationer kan söka medel för att bekosta diskrimineringsstifter och domstolstifter som rör nationella minoriteters rättigheter i en bredare bemärkelse.

Språk och kulturell identitet

Det totala antalet elever som deltar i modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grund- och sameskolan läsåret 2024/25 minskade fortsatt marginellt jämfört med föregående läsår. Minskningen gäller antalet elever som läser finska och romani chib – antalet elever som läser jiddisch, meänkieli och samiska har i stället ökat något. Ungefär 10 procent av eleverna som fick undervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolan läsåret 2024/25 läste det som ett modernt språk. Antalet har minskat med cirka 100 elever jämfört med förra läsåret, vilket motsvarar en minskning på 15 procent.

Strax under hälften av de berättigade eleverna deltar i modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolan. Andelen har varit relativt konstant sedan läsåret 2019/20. Fördelningen skiljer sig åt mellan språken – för romani chib deltar endast 23 procent av de berättigade eleverna. Motsvarande siffra för finska är 56 procent, jiddisch 63 procent, meänkieli 32 procent och samiska 59 procent. Bristen på lärare är en betydande anledning till att undervisning i nationella minoritetsspråk inte erbjuds. Skolverkets statistik visar att antalet modersmålslärare har ökat något läsåret 2024/25, vilket bryter en nedåtgående trend i antalet lärare som setts sedan läsåret 2019/20.

Högre utbildning på nationella minoritetsspråk eller om nationella minoriteter erbjuds i begränsad omfattning. Utbildningar i finska/finsk kultur, jiddisch/judaistik och samiska/samisk kultur utgör merparten av utbudet. Utbildningar i meänkieli/tornedalsk kultur och romani chib/romsk kultur står för ungefär tre procent vardera av utbudet. Statistiken möjliggör inte att särskilja om utbildningarna avser språk eller kultur. En jämförelse från 2020 och framåt visar att både det totala utbildningsutbudet och det totala antalet antagna studenter var som högst år 2022, för att därefter sjunka betydligt 2023. Antalet utbildningar har dock ökat under 2025 och är nu nästan tillbaka på 2022 års nivå. Den största delen av utbildningarna är fristående kurser och 80 procent ges på grundnivå. För meänkieli/tornedalsk kultur och romani chib/romsk kultur saknas helt utbildningar på avancerad nivå. Avsaknaden av kurser på avancerad nivå innebär att det i dagsläget inte är möjligt att utbilda sig till ämneslärare i meänkieli, jiddisch, romani chib, ume- eller pitesamiska. Det är inte heller möjligt att läsa de 30 högskolepoäng som krävs för att bli behörig modersmålslärare i romani chib, ume- eller pitesamiska.

Det finns ett behov att se över regleringen som styr tillgången till utbildning i nationella minoritetsspråk. Det är av vikt både för att säkra språkens överlevnad och för att tillgodose nationella minoriteters språkliga rättigheter. Flera statliga utredningar har pekat på förslag som skulle stärka utbildning i nationella minoritetsspråk. Regeringen har gått vidare med förslag som rör att avlägsna behörighetskrav på gymnasieskolan, men inte förslag som syftar till att utöka undervisningens omfattning eller förläggning. När regeringen nu har avskrivit utredningen Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering finns behov av att identifiera andra sätt att stärka tillgången till utbildning på nationella minoritetsspråk.

Sammanfattande analys och rekommendationer

Nedan presenterar vi den samlade bedömningen av minoritetspolitikens utveckling, med fokus på de behov av särskilda åtgärder som vi identifierat. Rekommendationerna syftar till att skapa bättre förutsättningar för att nå minoritetspolitikens mål och tillgodose nationella minoriteters rättigheter.

1 januari 2026 övergick Länsstyrelsen Stockholms minoritetspolitiska uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Regeringen anger att det huvudsakliga syftet med att flytta ansvaret för minoritetspolitiken till MUCF är att stärka efterlevnaden av nationella minoriteters rättigheter.¹² Regeringen hänvisar i uppdraget till den statliga offentliga utredningen ”Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)”. I utredningen konstateras ett behov av att återupprätta förtroendet för politiken genom att ”visa att kritik som framförs leder till förändring och ansvarstagande.”¹³

Uppmaningen är fortsatt aktuell, och vi väljer därför att i analysen lyfta fram ett antal rekommendationer som återkommande har lämnats av Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget, samt andra instanser såsom Rådgivande kommittén för ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter, Riksrevisionen och Diskrimineringsombudsmannen. Det eftersom att rekommendationerna inte ännu har omhändertagits i regeringens styrning. Det råder samsyn kring några centrala åtgärder som krävs för att Sverige i högre utsträckning ska leva upp till sina internationella åtaganden i förhållande till nationella minoriteters rättigheter och bevarandet av nationella minoritetsspråk. Regeringen behöver nu agera utifrån dessa för att stärka efterlevnaden av nationella minoriteters rättigheter och återupprätta förtroendet för Sveriges minoritetspolitik.

En mer strategisk styrning

Uppföljningsmyndigheterna har återkommande pekat på behovet av en tydligare och mer långsiktig statlig styrning för att nationella minoriteters rättigheter ska tillgodoses.

Styrningen har på flera sätt varit oändamålsenlig. Riksrevisionen konstaterar att kortsiktigheten inneburit att de finansiella medel som avsatts inte kunnat användas effektivt.¹⁴ För att förvaltningsmyndigheter ska ha förutsättningar att arbeta strategiskt och resultatbaserat behöver regeringen anta ett långsiktigt perspektiv i styrningen. Styrningens fragmentering och de många korta uppdragen har lett till att det saknas en övergripande bild av hur det minoritetspolitiska målet ska uppnås och hur olika myndigheters verksamhet ska samspela för att gemensamt bidra till måluppfyllelsen. Politikområdet är tvärsektoriellt och uppdrag som ges inom ramen för minoritetspolitiken faller i flera fall under ett annat departement än det som ansvarar för myndighetens styrning. Regeringens styrning behöver därför i högre grad samordnas över olika verksamhetsområden och departement, något som idag inte upplevs fungera.

¹² Kulturdepartementet, [Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att förbereda och genomföra ett inordnande av den verksamhet inom minoritetspolitiken som Länsstyrelsen i Stockholms län ansvarar för](#) (2025).

¹³ SOU 2020:27 [Högre växel i minoritetspolitiken – Stärkt samordning och uppföljning](#); Kulturdepartementet, s.131.

¹⁴ Riksrevisionen, ”Nationella minoritetsspråk – kortsiktiga och otillräckliga statliga insatser” (2025).

Det finns myndigheter med tydliga ansvarsområden kopplat till minoritetspolitikens genomförande. För att möjliggöra ett strategiskt arbete behöver dessa myndigheter bättre förutsättningar för att samverka sinsemellan, och tillsammans med uppföljningsmyndigheterna. Vi ser en möjlighet för uppföljningsmyndigheterna att samla strategiska myndigheter för att gemensamt utarbeta en tydligare riktning för det minoritetspolitiska arbetet och bidra till en resultatbaserad styrning på myndighetsnivå. För att skapa förutsättningar för ett myndighetsgemensamt arbete behöver ansvaret för politikområdet förtydligas i strategiska myndigheters instruktioner. Även uppföljningsmyndigheterna behöver rimliga förutsättningar för sitt arbete. Efter att regeringens särskilda satsning löpte ut 2024 har Sametingets finansiering återgått till tidigare nivåer. Sänkningen har försämrat Sametingets möjlighet att på likvärdiga grunder bidra till uppföljningsmyndigheternas gemensamma uppdrag. Sänkningen har också påverkat arbetet med minoritet.se negativt.

Inom ramen för handlingsprogrammet för bevarande och främjande av nationella minoritetsspråk fick Institutet för språk och folkminnen och Sametinget uppdrag att ta fram indikatorer för att följa språkens revitalisering. Riksrevisionen bedömer att uppföljning utifrån de föreslagna indikatorerna skulle bidra till ett bättre underlag för att bedöma behovet av åtgärder för språken.¹⁵ Vi anser att det är viktigt att regeringen nu går vidare med beredningen av de förslag som inkommit. Det pågår även uppdrag att ta fram indikatorer för uppföljning av strategin för judiskt liv och handlingsplanen mot rasism och hatbrott. Det är av vikt att de olika uppföljningsinitiativen samordnas så att rapporterande myndigheter inte belastas med att ta fram olika underlag till olika uppföljande myndigheter.

Årets uppföljning synliggör vikten av att myndigheters uppdrag innehåller redovisningskrav. Åtterrappporteringsprocesser bidrar till att arbetet prioriteras internt och förankras med ledningen. Avsaknaden av redovisningskrav bidrar till att myndigheter inte avsätter resurser för att följa upp hur arbetet går, eller vilka effekter det leder till. Att länsstyrelsernas redovisningskrav tagits bort i regleringsbrevet 2025 har fått tydliga konsekvenser. Länsstyrelserna beskriver att arbetet har prioriterats ner och att nationella minoriteters rättigheter inte längre blir belyst som ett eget sakområde. Vissa planerade insatser har prioriterats bort – i många fall insatser med externa målgrupper. Det borttagna redovisningskravet har lett till att länsstyrelsernas arbete har avtagit och att stödet till kommunerna har minskat. Samtidigt framhåller såväl nationella myndigheter som nationella minoriteter att det finns ett behov av att stärka samspelet mellan nationell, regional och lokal nivå för att tillgodose nationella minoriteters rättigheter. Länsstyrelserna spelar en viktig roll som länken mellan den nationella och lokala nivån. Kommuner och regioner ser länsstyrelsernas samordning som en framgångsfaktor för sitt minoritetspolitiska arbete.¹⁶ För att kunna fullgöra sin roll behöver länsstyrelserna ges förutsättningar i form av ett finansierat uppdrag med redovisningskrav.

¹⁵ Riksrevisionen, ”Nationella minoritetsspråk – kortsiktiga och otillräckliga statliga insatser” (2025).

¹⁶ Länsstyrelsen Stockholm, Sametinget, ”Nationella minoriteter och minoritetsspråk – Minoritetspolitikens utveckling 2024” (2025).

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen utser strategiska myndigheter med instruktionsenliga uppdrag, redovisningskrav och finansiering för sitt minoritetspolitiska arbete.** Strategiska myndigheter bör få instruktionsenliga uppdrag att ha ett samlat ansvar för nationella minoriteters rättigheter inom myndighetens verksamhetsområde. Inom ramen för ansvaret ingår att samverka med uppföljningsmyndigheterna och andra strategiska myndigheter kring minoritetspolitikens genomförande och uppföljning. Uppdragen bör ha öronmärkt finansiering och redovisas till ansvarigt departement samt till uppföljningsmyndigheterna. Följande myndigheter bör få förtydligade instruktionsenliga uppdrag som strategiska myndigheter: Forum för levande historia, Institutet för språk och folkminnen, Socialstyrelsen, Kulturrådet, Skolverket och Universitets- och högskolerådet.
- **Att regeringen långsiktigt fastställer finansieringen för uppföljningsmyndigheternas uppdrag.** För att uppföljningsmyndigheterna ska ha rimliga förutsättningar att genomföra sina omfattande uppdrag och driva på utvecklingen framåt krävs en långsiktig och tillräcklig finansiering.¹⁷
- **Att regeringen i länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag för mänskliga rättigheter uttryckligen inkluderar nationella minoriteter och att uppdragets resurssättning utökas.** Att integrera det minoritetspolitiska arbetet inom ramen för arbetet med mänskliga rättigheter har visat sig fungera väl, men för att det perspektivet ska få genomslag krävs en tydlighet i styrningen, samt utökade resurser.

Det krävs tillsyn för att lagen ska efterlevas

Det saknas tillsynsmöjligheter beträffande förvaltningsmyndigheters efterlevnad av minoritetslagens §§ 3–5 som rör skyldigheten att informera nationella minoriteter om deras rättigheter och det allmännas ansvar; skyldigheten att främja nationella minoriteters möjligheter att behålla och utveckla sin kultur; och skyldigheten att ge nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem.

Uppföljningsmyndigheterna har sedan 2022 konstaterat att det kvarstår betydande brister i hur förvaltningsmyndigheter efterlever lagkraven och att det därför bör införas tillsyn för att nationella minoriteter ska få sina rättigheter tillgodosedda. Motsvarande rekommendation har lämnats av Europarådets rådgivande kommitté för ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter, och Diskrimineringsombudsmannen.¹⁸ Även propositionen ”Från erkännande till egenmakt” föreslog operativ tillsyn för att säkerställa efterlevnaden av minoriteters rättigheter.¹⁹

Årets uppföljning tyder på att nationella myndigheter i vissa avseenden har utvecklat sitt arbete med nationella minoriteters inflytande. Jämfört med 2023 är det en större andel som har identifierat inom vilka

¹⁷ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, ”Budgetunderlag 2027–2029” (2026); Sametinget, ”Budgetunderlag 2027–2029” (2026).

¹⁸ Europarådet, ”Femte yttrandet om Sverige, sammanfattning” (2023); Diskrimineringsombudsmannen, ”Nationella minoriteters rättigheter – några iakttagelser och rekommendationer 25 år efter Sveriges ratificering av Europarådets minoritetskonventioner” (2025).

¹⁹ [Prop 2008/09:158 Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna](#) s.47.

områden nationella minoriteter ska ges inflytande och nästan samtliga anger att de har genomfört insatser för inflytande. Det är också en större andel som anger att nationella minoriteters inflytande påverkat beslut eller verksamhet. Länsstyrelsernas arbete med inflytande och delaktighet tycks däremot ha avstannat, eller gått tillbaka jämfört med 2024. Trots viss förbättring hos nationella myndigheter kvarstår betydande brister. Ungefär hälften av de nationella myndigheterna och länsstyrelserna saknar information om nationella minoriteters rättigheter och det allmännas ansvar på webben. Hälften av de insatser för inflytande som genomförts har ingen påverkan på beslut. Det är endast ett fåtal av nationella myndigheter och länsstyrelser som genomfört konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Nationella minoriteter vidhåller att samråd och andra insatser för inflytande fortfarande i många fall är symboliska. I andra fall får nationella minoriteter rollen som faktagranskare, snarare än som dialogpartner. Myndigheternas behov av att samverka med nationella minoriteter överensstämmer inte nödvändigtvis med de frågor nationella minoriteter anser vara viktigast att få inflytande över. När det gäller exempelvis markfrågor och utbildning får minoriteternas inflytande ofta stå tillbaka för andra intressen. Regeringen har framför allt styrt förutsättningarna för inflytande och delaktighet genom minoritetslagstiftning, statsbidrag till organisationer samt att i uppdrag inom ramen för minoritetspolitiken skriva fram att genomförandet ska ske genom samråd eller nära dialog med nationella minoriteter. Vi bedömer att det allmänna behöver ta ett större ansvar för att säkerställa att rutiner och arbetssätt möjliggör att nationella minoriteter kan påverka verksamhetens inriktning och beslut inom relevanta områden. Dessutom krävs ett införande av tillsyn och sanktioner för förvaltningsmyndigheter som inte efterlever minoritetslagens krav på inflytande och delaktighet, för att lagen i högre grad ska efterlevas.

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen skyndsamt utreder möjligheten att införa tillsyn av minoritetslagen,** i syfte att stärka förverkligandet av de lagstadgade rättigheterna. Vilka delar av lagen som är lämpliga för tillsyn behöver utredas vidare. Vår initiala bedömning är att tillsyn vore lämpligt kopplat till kravet att förvaltningsmyndigheter ska ge nationella minoriteter inflytande i frågor som berör dem, och kravet att kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Nationella minoriteters egenmakt behöver stärkas

Nationella minoriteters egenmakt är central i ramkonventionens bestämmelser och i svensk minoritetspolitik. Det offentliga har ett ansvar att säkerställa delaktighet i beslutsprocesser, och som framgår ovan bedömer vi att tillsyn är nödvändigt som en del i att åtgärda de återkommande bristerna. Samtidigt vilar reellt inflytande på att rättighetsbärarna har de förutsättningar som krävs för att kunna bedriva påverkansarbete. Statsbidraget för nationella minoriteter enligt förordning (2005:765), samt statsbidrag för samiska organisationer enligt förordning (2024:147) utgör en grundförutsättning för nationella minoriteters möjlighet att organisera sig. När regeringens särskilda satsning på det minoritetspolitiska området löpt ut har statsbidraget halverats och nivåerna är otillräckliga. Flera organisationer beskriver att den ansträngda ekonomin har begränsat deras möjlighet att aktivt driva på minoritetspolitiken. Trots initiativ till att bredda finansieringsbasen har organisationerna tvingats prioritera bort aktiviteter som bedöms vara viktiga att genomföra.

Statsbidragen är utformade på ett sätt som innebär att andelen medel per organisation blir lägre när fler ansöker om bidrag, vilket ytterligare försvårar för nationella minoriteter att organisera sig. Organisationerna lyfter fram att fördelningen av statsbidrag mellan nationella minoriteter är skev och efterlyser en större jämlikhet i fördelningen av medel.²⁰ Det finns ett behov av en grundlig genomgång av förordningen om statsbidrag för nationella minoriteter. Bland annat behövs en översyn av skrivningar kring bidragets syfte, bidragsformer, definitioner och förutsättningar för bidrag. Vi ser också att det krävs anpassningar i det bredare statliga bidragssystemet för att möta nationella minoriteters behov och förutsättningar.

I vår enkätundersökning betonar myndigheter vikten av samverkan med nationella minoriteter för att nå resultat. De beskriver att det krävs en kontinuerlig och förtroendefull dialog med målgruppen samt att verksamheten anpassas utifrån nationella minoriteters behov. Samtidigt framför myndigheterna att organisationer och individer som representerar nationella minoriteter har svårt att möta efterfrågan på deltagande, och att situationen har förvärrats på grund av organisationernas försämrade ekonomiska förutsättningar. Både myndigheter och nationella minoriteter framför vikten av bättre ekonomiska förutsättningar för att delta i samråd och andra insatser för inflytande. Det handlar både om att organisationsbidrag för nationella minoriteter höjs, och att myndigheter ger enskilda som deltar i samråd och liknande rimliga arvoden och ersättning för resa och förlorad arbetsinkomst.²¹

Diskrimineringsombudsmannen (DO) framför att nationella minoriteters tillgång till rättsligt skydd behöver stärkas. DO rekommenderar bland annat att det skapas en processfond där enskilda eller organisationer som arbetar med antidiskriminering kan söka medel för att bekosta diskrimineringstvister i domstol.²² Vi bedömer att förslaget kan bidra till att stärka nationella minoriteters möjlighet att utkräva sina rättigheter och att processfonden även bör kunna bekosta domstolstvister som rör nationella minoriteters rättigheter i en bredare bemärkelse.

²⁰ Redovisning av statsbidrag 2025, Dnr:124–2025, 123–2025.

²¹ Ramboll, ”Fördjupningsstudie i nationella minoriteters delaktighet och inflytande” (2025).

²² Diskrimineringsombudsmannen, ”Nationella minoriteters rättigheter – några iakttagelser och rekommendationer 25 år efter Sveriges ratificering av Europarådets minoritetskonventioner” (2025).

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen beslutar om att justera utformningen av förordning 2005:765 om statsbidrag för nationella minoriteter.** Justeringen bör föregås av en grundlig analys av förordningen som helhet. Baserat på uppföljningen har vi identifierat behov att justera paragrafer som rör bidragets syfte, bidragsformer, definitioner och förutsättningar för bidrag.
- **Att regeringen långsiktigt fastställer statsbidraget till riksorganisationer eller organisationer av riksintresse, enligt förordning 2005:765 till minst 14 miljoner kronor årligen, samt att statsbidrag för samiska organisationer enligt förordning 2024:147 fastställs till minst 3,5 miljoner kronor årligen.** Ett långsiktigt bidrag är avgörande för att säkerställa nationella minoriteters möjligheter till delaktighet och inflytande. En stabil och förutsägbart finansiering skulle stärka nationella minoriteters möjlighet att organisera sig, påverka politiska beslut och bedriva verksamhet. Det är därför nödvändigt att statsbidraget är på en nivå som möjliggör detta. Statsbidraget för samiska organisationer behöver motsvara nivån per nationell minoritet i statsbidraget för nationella minoriteter, för att ge nationella minoriteter likvärdiga förutsättningar.
- **Att regeringen beslutar om en processfond där enskilda eller organisationer kan söka medel för att bekosta domstolstvister.** För att öka utkrävarheten av minoritetsrättigheter bör fonden bekosta domstolstvister som rör nationella minoriteters rättigheter i en bredare bemärkelse.

Diskrimineringslagen behöver utvidgas

Uppföljningsmyndigheterna har återkommande konstaterat att lagstiftningen behöver förtydligas för att nationella minoriteters rättigheter ska tillgodoses i praktiken. Det rör sig till exempel om att regeringen bör utreda hur språk kan införas som en självständig diskrimineringsgrund. Rekommendationen har även lämnats av flera andra instanser, bland annat Europarådets ministerkommitté för den europeiska språkstadgan, den rådgivande kommittén för ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter, Diskrimineringsombudsmannen och Institutet för språk och folkminnen.²³

Diskrimineringsombudsmannen har även återkommande påtalat behovet av att diskrimineringslagen utvidgas så att skyddet mot diskriminering blir heltäckande. Regeringen aviserade i april 2024 att de avser bereda ett lagförslag baserat på utredningen om utökat skydd mot diskriminering som presenterades i december 2021.²⁴ Utredningen omfattar bland annat en översyn av hur skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet ska kunna stärkas.²⁵ Regeringen har ännu inte fattat något beslut i frågan. FN:s kommission mot rasdiskriminering (CERD) rekommenderar i årets granskning att regeringen skyndsamt

²³Se bl.a. Europarådet. "Femte yttrandet om Sverige, sammanfattning". Rådgivande kommittén för ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter, Sekretariatet för Ramkonvention för skydd av nationella minoriteter (2023); Diskrimineringsombudsmannen, "Nationella minoriteters rättigheter – några iakttagelser och rekommendationer 25 år efter Sveriges ratificering av Europarådets minoritetskonventioner" (2025).

²⁴ Arbetsmarknadsdepartementet, pressmeddelande: [Utökat skydd mot diskriminering i offentlig verksamhet – Regeringen.se](#).

²⁵ SOU 2021:94. "Ett utökat skydd mot diskriminering". Arbetsmarknadsdepartementet.

lägger fram ett lagförslag till riksdagen om ett heltäckande skydd mot diskriminering i all offentlig verksamhet.²⁶

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen skyndsamt utreder möjligheterna att uppta språk som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.** Genom att införa språk som en självständig diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen, bedömer uppföljningsmyndigheterna att nationella minoriteter får ett starkare skydd mot diskriminering. Även om språk kan ha en indirekt koppling till etnicitet som diskrimineringsgrund, saknas en analys av den kopplingen i svensk rätt. I till exempel Norges diskrimineringslag, anges språk som en del av begreppet etnicitet.²⁷
- **Att regeringen skyndsamt lägger fram ett lagförslag till riksdagen om ett heltäckande skydd mot diskriminering i all offentlig verksamhet.** Behovet att utvidga diskrimineringslagen så att skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet blir heltäckande har återkommande lämnats utifrån utredningen som presenterades 2021. Regeringen behöver nu skyndsamt gå vidare med beredningen av ett lagförslag.

Det krävs riktade åtgärder för att motverka diskriminering

Handlingsplanen mot rasism och hatbrott innehåller få insatser som särskilt avser antiziganism och rasism mot samer, och saknar helt insatser som avser rasism och hatbrott mot sverigefinnar och tornedalingar. Handlingsplanens mål är till stor del centrerade kring att offentliga verksamheter ska öka kunskapen hos sina anställda som ett sätt att förbättra förutsättningarna att motverka rasism och diskriminering. I flera fall är det dock otydligt vilken specifik förändring myndigheterna ska bidra till. När myndigheterna rapporterar sina resultat handlar det ofta om hur många som har deltagit i en informations- eller utbildningsinsats, snarare än vad kunskapen som förmedlats har gett för utfall för målgruppen.²⁸

Många av åtgärderna i handlingsplanen är av generell karaktär och det saknas till stor del insatser som utgår ifrån hur diskriminering tar sig uttryck mot respektive nationell minoritet. Samtidigt finns det uppdrag som riktar sig mot en utvald nationell minoritet, trots att behoven är generella. Exempelvis har polismyndigheten fått ett uppdrag att förstärka den brottsutredande förmågan så att fler antisemitiska

²⁶ Committee on the Elimination of Racial Discrimination, "Concluding observations on the combined twenty-fourth and twenty-fifth periodic reports of Sweden" (2025).

²⁷ LOV-2017-06-16-51 (ändrad t.o.m. LOV-2021-06-11-77 fra 01.01.2022) kap 2 § 6: "Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk".

²⁸ Forum för levande historia, [Statens arbete inom ramen för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott, 2024](#) (2025).

hatbrott kan lagföras.²⁹ Eftersom upplärningsgraden är låg för hatbrott generellt³⁰ finns det goda skäl att utvidga uppdraget att förstärka den brottsutredande förmågan för samtliga hatbrott.

Insatser mot diskriminering, rasism och hatbrott behöver utgå från hur diskriminering, hatbrott och rasism tar sig uttryck för respektive nationell minoritet. Riktade insatser behöver i högre grad utformas i samverkan med respektive nationell minoritet för att tillvarata minoriteternas erfarenheter och perspektiv. Det gäller även i myndigheternas arbete med bemötande.

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen beslutar om åtgärder inom ramen för handlingsplanen mot rasism och hatbrott som i större utsträckning inkluderar samtliga nationella minoriteter.** Vi bedömer att detta är särskilt angeläget för insatser som riktar sig mot regioner och kommuner, samt insatser riktade till skolhuvudmän och personal inom skolan. Handlingsplanen bör även inkludera särskilda uppdrag för att öka kunskapen om sverigefinnars och tornedalingars utsatthet för rasism, diskriminering och kränkande beteenden. Framtida attityd- och upplevelseundersökningar bör inkludera samtliga nationella minoriteter.

Bristfällig försoningsprocess leder till fortsatt marginalisering

Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset överlämnade sitt slutbetänkande ”Som om vi aldrig funnits”, till regeringen i slutet av 2023.³¹ Sedan dess har regeringen genomfört ett antal insatser inom ramen för försoningsprocessen. Insatserna har främst syftat till att öka kunskap, sprida information, och finansiera bidrag inom ramen för försoningsarbetet.³² Den 11 oktober 2025, nästan två år efter att betänkandet presenterades, erkände regeringen ansvar för de för de kränkningar som den svenska statens assimileringspolitik har inneburit för enskilda tornedalingar, kväner och lantalaiset. Erkännandet är inte att betraktas som en ursäkt.

Regeringens tillsättande av sannings- och försoningskommissioner är ett åtagande som går bortom kommissionens slutbetänkande. För att leda till försoning krävs att kommissioner får rimliga förutsättningar att genomföra sitt arbete och att regeringen är villig att ta omhand slutsatserna som presenteras. En bristfällig hantering av sannings- och försoningsprocesser kan i sig ge upphov till en upplevelse av fortsatt diskriminering och marginalisering.

²⁹ Justitiedepartementet, ”Uppdrag till Polismyndigheten att bidra till genomförandet av regeringens strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism” (2025).

³⁰ Brottsförebyggande rådet, ”Polisanmällda hatbrott 2024 En sammanställning av anmälningar som hatbrottsmarkerats av polisen och där Brå har identifierat ett hatbrott” (2025).

³¹ SOU 2023:68. Slutbetänkande. ”Som om vi aldrig funnits - exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset”, Kulturdepartementet.

³² Regeringskansliet, Regeringens arbete med försoningsprocessen med tornedalingar, kväner och lantalaiset – Regeringen.se.

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen tar ansvar för att genomföra sanningskommissionernas förslag, i samarbete med berörd minoritet, samt tillsätter en oberoende mekanism för att stödja och övervaka rekommendationernas genomförande.** För att leda till försoning krävs att staten tar ansvar för att hantera sannings- och försoningskommissionernas rekommendationer genom konkreta åtgärder och med långsiktig finansiering. För att stödja och följa upp arbetet bör regeringen tillsätta en oberoende mekanism i enlighet med rekommendationen från FN:s specialrapportör för sanning, rättvisa, gottgörelse och säkerställandet av icke-upprepning.³³

Tillgången till utbildning på nationella minoritetsspråk behöver utökas

Riksrevisionen överlämnade i maj 2025 en granskning av statens främjande av de nationella minoritetsspråken under perioden 2019–2024. Granskningsperioden omfattade därmed den särskilda satsning som pågick 2022–2024, då regeringen tillförde 90 miljoner kronor årligen för att främja och bevara de nationella minoritetsspråken. Granskningen konstaterar att statens insatser är otillräckliga för att nå målet om att hålla de nationella minoritetsspråken levande.

Regeringen har agerat på ett antal av granskningens rekommendationer, vilket är positivt, men det kvarstår åtgärder som inte är hanterade. Vi bedömer att det krävs ett mer genomgående reformarbete för att säkerställa att tillgången till utbildning på nationella minoritetsspråk lever upp till de konventionsenliga skyldigheterna. Det finns ett behov att se över regleringen som styr tillgången till utbildning i nationella minoritetsspråk. Det är av vikt både för att säkra språkens överlevnad och för att tillgodose nationella minoriteters språkliga rättigheter. Flera statliga utredningar har pekat på förslag som skulle stärka utbildning i nationella minoritetsspråk. Regeringen har gått vidare med förslag som rör att avlägsna behörighetskrav på gymnasieskolan, men inte förslag som syftar till att utöka undervisningens omfattning eller förläggning. Det är fortsatt centralt att modersmålsundervisningen inkluderas i skolans reguljära timplaner med en fastställd minsta garanterad undervisningstid. När regeringen nu har avskrivit utredningen Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering finns behov av att identifiera andra sätt att stärka tillgången till utbildning på nationella minoritetsspråk.

Lärarbristen hindrar alltjämt tillgången till utbildning i språken. Skolverket konstaterar att det krävs ett långsiktigt arbete för att åtgärda lärarbristen och andra strukturella orsaker som hindrar tillgången till en obruten utbildningskedja i minoritetsspråken.³⁴ I dagsläget saknas möjlighet att bli ämneslärare i jiddisch, meänkieli och romani chib, samt i ume- och pitesamiska. I romani chib, ume- och pitesamiska saknas det också möjlighet att läsa de 30 högskolepoäng som krävs för att bli behörig modersmålslärare.³⁵ Riksrevisionen konstaterar i sin granskning att lärosätena inte i tillräcklig grad fokuserat på att ta fram ett

³³ United Nation Human Rights Council, "Visit to Finland and Sweden, Report of the Special Rapporteur on the promotion of truth, justice, reparation and guarantees on non-recurrence" (2025).

³⁴ Skolverket, "Slutredovisning: Uppdrag att ansvara för nationell samordning av undervisningen i nationella minoritetsspråk" (2025).

³⁵ Riksrevisionen, "Nationella minoritetsspråk – kortsiktiga och otillräckliga statliga insatser" (2025).

kursutbud som riktar sig mot lärarutbildningen. Inga av språken erbjuds som valbart ämne inom ramen för lärarprogram, eftersom kurserna bedöms locka få studenter och bli särskilt dyra att genomföra.³⁶ Statistiken från UHR visar att den högre utbildning som finns att tillgå i de nationella minoritetsspråken eller om nationella minoriteters kultur främst återfinns vid de fyra universitet³⁷ som har haft långvariga regeringsuppdrag att tillhandahålla utbildningar i minoritetsspråken och främja undervisning på minoritetsspråken i förskolan, grundskolan, gymnasieskolan och högskolan. De utökade uppdragen som lärosätena fick med finansiell förstärkning 2022–2024 har på grund av satsningens tidsbegränsning bara till viss del lett till långsiktiga insatser. Givet vikten av att förbättra tillgången till lärare i nationella minoritetsspråk bör lärosätena få långsiktiga uppdrag med fokus på att främja undervisning på minoritetsspråken och långsiktigt utökad finansiering för ändamålet.

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen beslutar om att inkludera modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i skolans reguljära timplaner med en fastställd minsta garanterad undervisningstid.** För att fler ska välja att läsa modersmål behöver ämnet ges inom ramen för skolans reguljära timplan. Vidare saknas det idag en garanterad undervisningstid för modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk och nivåerna som erbjuds är otillräckliga för att skapa en god språkutveckling. En minsta garanterad undervisningstid för modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk behöver fastställas i timplanerna för grundskolan, anpassad grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Övriga rekommendationer från tidigare år som fortsatt är relevanta

Ett flertal rekommendationer som lämnats i tidigare uppföljningar är fortsatt relevanta. Förslagen sammanställs nedan, men motiveras och utvecklas i tidigare uppföljningsrapporter. Regeringskansliet har inte återkopplat kring huruvida det finns en avsikt att gå vidare med rekommendationerna, vilket efterfrågas av såväl uppföljningsmyndigheterna som minoriteterna. Regeringens återkoppling är en viktig del i att tydliggöra politikens inriktning och säkerställa att framtida rekommendationer är relevanta.

³⁶ Riksrevisionen, ”Nationella minoritetsspråk – kortsiktiga och otillräckliga statliga insatser” (2025).

³⁷ Lunds universitet (jiddisch), Stockholms universitet (finska), Södertörns högskola (romani chib) och Umeå universitet (meänkieli och samiska).

Vi rekommenderar:

- **Att regeringen ger Skolinspektionen ett särskilt uppdrag att granska rätten till modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk och förskola på finska, meänkieli respektive samiska.** Uppföljningen visar på betydande brister i erbjudande och tillhandahållande av modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk och förskola på finska, meänkieli och samiska. Skolinspektionen bör göra tillsyn kring huruvida huvudmännen fullgör sina skyldigheter att erbjuda respektive anordna modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk för elever som har rätt till sådan undervisning, samt på motsvarande sätt granska hur huvudmännen fullgör sina skyldigheter att erbjuda och tillhandahålla förskola på finska, meänkieli och samiska. (2024)
- **Att regeringen ger Skolverket i uppdrag att lämna förslag på hur statistik om förskola på finska, meänkieli och samiska kan samlas in.** Det krävs statistik för att kunna följa upp hur lagen efterlevs och anpassa åtgärder efter de behov som finns. Skolverket har tidigare pekat på utmaningar i att inhämta sådan statistik, men bör få i uppdrag att lämna förslag på hur statistik kan samlas in trots dessa utmaningar. (2022, 2023, 2024)
- **Att regeringen beslutar om att införa en samlad informationsportal för statsbidrag som även omfattar civilsamhällesorganisationer.** Nationella minoriteter betonar att det är svårt att få överblick över vilka bidrag som finns att söka och att det är resurskrävande att söka, administrera och redovisa bidrag. Samtidigt utgör statsbidrag en förutsättning för nationella minoriteter att bygga sin egenmakt. Regeringen har tagit initiativ till en informationsportal för statsbidrag till kommuner och regioner. Vi bedömer att det en sådan informationsportal även bör omfatta de bidrag som riktar sig till civilsamhället. (2024)
- **Att regeringen ger Diskrimineringsombudsmannen ett uppdrag att genomföra ett kunskapslyft om diskriminering för skolhuvudmän och skolpersonal inom ramen för handlingsplanen mot rasism och hatbrott.** Ett sådant kunskapslyft skulle komplettera mer generella kunskapshöjande insatser. Det föreslagna uppdraget utgår från skolans lagstadgade ansvar att arbeta med aktiva åtgärder, vilket är en viktig pusselbit i skolornas förebyggande arbete mot kränkande behandling. Vi bedömer att kunskapslyftet behövs, men vill betona att det även behöver inkludera nationella minoriteter. (2024)
- **Att regeringen avsätter utökade medel till Kulturrådet och Institutet för språk och folkminnen (Isof) för att främja nationella minoriteters språk- och kulturbärare.** Kulturrådet och Isof anger i sina budgetunderlag att det finns behov av fortsatt och förstärkt finansiering till myndigheternas uppdrag att fördela bidrag till nationella minoriteters kultur, litteratur- och läsförmedlande åtgärder på nationella minoritetsspråk, samt till revitaliseringsinsatser riktade till föreningslivet. Vi ser att förstärkningen behövs, och betonar vikten av att revitaliseringsinsatser utgår från samtliga nationella minoritetsspråks- och varieteters behov. (2024)

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2026

Uppdragsansvarig: Mia Nidesjö

Illustratör framsida: Rebecca Elfast

Kontaktuppgifter MUCF:

Telefon: 010-160 10 00

E-post: info@mucf.se

Webb: www.mucf.se

Kontaktuppgifter Sametinget:

Telefon: 0980-780 30

E-post: kansli@sametinget.se

Webb: sametinget.se

mucf

